

ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ БАНКУ

Анотація. Проаналізовано підходи до визначення сутності поняття "фінансовий стан банку", які використовуються у вітчизняній та зарубіжній літературі. Запропоновано розуміти під фінансовим станом банку економічну категорію, яку характеризує певна система показників діяльності банку у конкретний момент часу.

Аннотация. Проанализированы подходы к определению сущности понятия "финансовое состояние банка", которые используются в отечественной и зарубежной литературе. Предложено понимать под финансовым состоянием банка экономическую категорию, которую характеризует определенная система показателей деятельности банка в конкретный момент времени.

Annotation. The paper analyzes approaches to defining the essence of the concept "financial position", which are used in domestic and foreign literature. The bank financial position is proposed to be interpreted as an economic category that describes a certain system performance indexes at a particular time.

Ключові слова: аналіз банківської діяльності, фінансовий стан банку.

Термін "аналіз" походить від грецького слова "analysis", що в перекладі означає "розділяю", "розчленовую". Отже, аналіз – це метод наукового дослідження явищ та процесів, в основі якого лежить вивчення складових частин, елементів системи, що досліджується. У наш час зростає роль та значення аналізу банківської діяльності. Регулярне проведення банком аналізу своєї діяльності дає змогу йому ефективно управляти активними й пасивними операціями для максимізації прибутку і забезпечення стабільного фінансового стану. Це особливо важливо в сучасних умовах, коли загострилося суперництво банків і небанківських фінансово-кредитних установ, які виконують банківські операції, а також операції, які банки не мають права виконувати (страхові послуги, операції з нерухомістю та ін.) відповідно до законодавства. У вітчизняній економічній літературі поки що немає єдиного підходу до аналізу банківської діяльності банку. У цій ситуації особливої актуальності набувають дослідження фінансового стану банку.

Узагальнюючою комплексною характеристикою фінансово-економічної діяльності банку та якості його системи управління є фінансовий стан банківської установи. Огляд вітчизняної економічної літератури свідчить про те, що немає єдиної думки щодо визначення поняття "фінансовий стан банку".

Питаннями щодо визначення поняття "фінансовий стан банку" займалися Дзюблук О. В., Загородній А. Г., Тиркало Р. І., Щербакова Г. В. та ін. [1 – 4]. Підходи до визначення даного поняття наведено в таблиці.

Таблиця

Підходи до визначення поняття "фінансовий стан банку"

Автори	Трактування поняття
Дзюблук О. В. [1]	Фінансовий стан банку визначається наявністю у нього фінансових ресурсів, забезпеченістю грошовими ресурсами, необхідними для діяльності, підтримки нормального режиму роботи, здійснення грошових розрахунків з іншими економічними суб'єктами
Панова Г. С. [5]	Фінансовий стан банку – це комплексне поняття, яке характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів
Тиркало Р. І. [3]	Фінансовий стан банку – це низка "коефіцієнтів-індикаторів", розподілених за такими групами: фінансова сталість банку, стан оборотних активів та джерел їх покриття, платоспроможність, ліквідність
Герасимович А. М. [6]	Фінансовий стан банку – це оцінка показників фінансової стійкості, ділової активності, ліквідності, ефективності управління
Щербакова Г. В. [4]	Фінансовий стан банку визначається загальним рівнем ефективності управління його активами і пасивами, при цьому якість управління ними відображається в основних коефіцієнтах, що характеризують фінансовий стан банку, зокрема у показниках достатності капіталу, якості активів, рентабельності, ліквідності, рівня ризиків

Іванов В. В. [7]	Фінансовий стан банку – це система показників достатності капіталу, якості
------------------	--

	активів, ліквідності балансу, ефективності діяльності, рівня управління (менеджменту) банку
Загородній А. Г. [2]	Фінансовий стан банку – це стан економічного суб'єкта, що характеризується наявністю в нього фінансових ресурсів, необхідними для господарської діяльності, підтримання нормального режиму праці та існування, здійснення грошових розрахунків з іншими економічними суб'єктами
Борисов А. Б. [8]	Фінансовий стан банку – це рівень забезпечення економічного суб'єкта грошовими коштами для здійснення господарської діяльності, підтримання нормального режиму роботи та своєчасного проведення розрахунків

Як видно з таблиці, немає єдиної думки щодо визначення поняття "фінансовий стан банку", але думки авторів дещо співпадають. Одна частина вважає, що фінансовий стан банку – це наявність у банку фінансових ресурсів, необхідних для здійснення своєї діяльності, інша – що це система показників, коефіцієнтів, які характеризують результати його діяльності.

Зарубіжними вченими таке поняття як "фінансовий стан" вживається рідко і пов'язується, в основному, з аналізом діяльності фірми за даними публічної звітності. Наприклад, Дж. Ф. Маршалл та В. Бансал у своїх виданнях за терміном "фінансовий стан" [9] посилаються на главу, в якій викладено методику аналізу фінансових звітів фірми з метою виявлення стратегічних ризиків, хоча в самому тексті таке словосполучення як "фінансовий стан" навіть не вживається [9]. Шеремет А. Д. зазначає, що немає комплексного підходу до визначення поняття "фінансовий стан банку": "... комплексний підхід до визначення та аналізу фінансового стану комерційних банків західними вченими залишається нереалізованим" [10].

Таким чином, зарубіжними вченими у поняття фінансового стану банку вкладається дещо інший зміст порівняно з поглядами, які склались у вітчизняній літературі, і його розуміють не як комплексну чи узагальнюючу характеристику діяльності, а як певну оцінку, отриману за даними публічної звітності (а отже, на певний момент часу) і спрямовану на з'ясування перспектив подальшої діяльності суб'єкта ринку з позицій очікуваних доходів і ризиків. Подібним чином російський банкір Масленченков Ю. С. аналізує фінансовий стан банку у координатах "прибутковість – ліквідність" [11].

Отже, враховуючи проведений аналіз підходів до визначення сутності поняття "фінансовий стан банку", можна стверджувати, що фінансовий стан банку – це економічна категорія, яка характеризує фінансово-економічну діяльність банку за допомогою певної системи аналітичних показників у чітко визначений момент часу.

Наук. керівн. Хмеленко О. В.

Література: 1. Дзюблук О. В. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи : монографія / О. В. Дзюблук, Р. В. Михайлюк. – Тернопіль : ТНЕУ, 2009. – 316 с. 2. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – Львів : Вид. Нац. ун-ту "Львівська політехніка", 2005. – 714 с. 3. Тиркало Р. І. Фінансовий аналіз комерційного банку: основи теорії, експрес-діагностика, рейтинг / Р. І. Тиркало, З. І. Щибиволок. – К. : Слобожанщина, 2009. – 236 с. 4. Щербакова Г. В. Аналіз і оцінка банківської діяльності (на основі отчетности, составляемой по российским и международным стандартам) / Г. Н. Щербакова. – М. : Вершина, 2007. – 464 с. 5. Панова Г. С. Аналіз фінансового состояния коммерческих банков / Г. С. Панова. – М. : Финансы и статистика, 2006. – 272 с. 6. Аналіз банківської діяльності : підручник / [А. М. Герасимович, І. М. Парасій-Вергуненко, В. М. Кочетков та ін.] ; за заг. ред. д-ра економ. наук, проф. А. М. Герасимовича. – К. : КНЕУ, 2010. – 599 с. 7. Иванов В. В. Аналіз надежности банка : практ. пособ. / В. В. Иванов. – М. : Русская Деловая Литература, 2006. – 320 с. 8. Борисов А. Б. Большой экономический словарь / А. Б. Борисов. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Книжный мир, 2008. – 860 с. 9. Маршалл Дж. Ф. Финансовая инженерия: полное руководство по финансовым нововведениям / Дж. Ф. Маршалл, В. К. Бансал ; [пер. с англ.] – М. : ИНФРА-М, 1998. – 784 с. 10. Шеремет А. Д. Финансовый анализ в коммерческом банке / А. Д. Шеремет, Г. Н. Щербакова. – М. : Финансы и статистика, 2010. – 256 с. 11. Масленченков Ю. С. Финансовый менеджмент банка : учебн. пособ. для вузов / Ю. С. Масленченков. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 399 с.